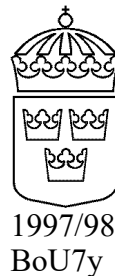

Bostadsutskottets yttrande

1997/98:BoU7y

Tilläggsbudget för år 1998 avseende utgiftsområde 18

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat bereda bl.a. bostadsutskottet tillfälle att avge yttrande över 1998 års ekonomiska vårproposition (prop. 1997/98:150) i vad avser dels den ekonomiska politiken och utgiftstaket samt vissa övriga frågor, dels tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998, jämte de motioner som kan komma att väckas, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. I detta yttrande behandlar bostadsutskottet frågor om tilläggsbudgeten. Vårpropositionen i övrigt vad avser frågor som faller inom bostadsutskottets beredningsområde behandlas i utskottets yttrande 1997/98:BoU5y.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om att Statens geotekniska institut blir medlem i en ekonomisk förening för programutveckling samt de förslag om anslagsförändringar på tilläggsbudget som avser utgiftsområde 18. Utskottets ställningstagande till ett av anslagsförslagen – avseende anslaget A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. – innebär även att regeringens förslag om en vidgning av ändamålet för detta stöd tillstyrks av utskottet. Samtliga motioner avstyrks.

Till yttrandet har fogats tre avvikande meningar.

Propositionen

Bostadsutskottet behandlar i detta yttrande propositionen i vad avser regeringens förslag att riksdagen

26. godkänner att Statens geotekniska institut (SGI) blir medlem i en ekonomisk förening för utveckling av programsystemet AutoGRAF (avsnitt 5.4.13),

49. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation i bifogad tabell (regeringens förslag behandlas såvitt det avser utgiftsområde 18):

A 11 Bonusränta för ungdomsbosparande, ramanslag, ökat anslag med 1 400 000 kronor,

A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.,
nytt ramanslag anvisas med 75 000 000 kronor,

C 1 Länsstyrelserna m.m., ramanslag, ökat anslag med 450 000 kronor.

1997/98:BoU7y

Motionerna

1997/98:Fi19 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ändamålet för det statliga investeringsbidraget för anordnandet av studentbostäder inte skall vidgas,

1997/98:Fi20 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

41. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.,

1997/98:Fi37 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag att anslå 75 000 000 kr 1998 under utgiftsområde 18 anslag A 12 i enlighet med vad som anförts i motionen.

Utskottet

I regeringens förslag till tilläggsbudget för år 1998 finns vad gäller utgiftsområde 18 tre förslag om ökade respektive nytt anslag samt ett förslag om godkännande av ett nytt åtagande för Statens geotekniska institut (SGI).

Endast ett av dessa förslag, nämligen förslaget om investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl., har i motioner och vid utskottets beredning väckt invändningar. Utskottet inleder med att behandla denna fråga.

Regeringen föreslår dels att ett nytt ramanslag A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. inrättas inom utgiftsområde 18 samt anvisas 75 miljoner kronor för 1998, dels att ändamålet för det hittillsvarande stödet för studentbostäder vidgas. Detta stöd tillkom efter beslut i riksdagen hösten 1996 (prop. 1996/97:1, BoU2y, FiU11, rskr. 51). Den totala ramen för stödet bestämdes till 300 miljoner kronor. Hittills har stödet utbetalats från ett anslag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder under tionde huvudtiteln. Enligt förordningen 1996:1371 gäller bl.a. följande förutsättningar för stödet:

Bidrag lämnas för anordnande av nya studentbostäder med maximalt 25 000 kronor för varje studentrum i hyreslägenheter för en eller två studerande. Med studentbostad avses lägenhet för studerande vid universitet eller högskola. Bostäderna skall anordnas genom ny- eller ombyggnad som medför tillskott av bostadslägenheter. Projekten skall påbörjas under tiden den 1 oktober 1996–den 31 december 1999 och vara färdigställda inom ett och ett halvt år från påbörjandet.

Regeringens förslag om vidgning av ändamålet för stödet innebär att bidrag får lämnas även för produktion av ungdomsbostäder. Skillnaden mot vad som gällt för det hittillsvarande stödet anges vara dels att bidragskretsen vidgas, dels att bidrag enligt de nya reglerna inte begränsas till orter där det finns universitet eller högskola.

Regeringens förslag har mött invändningar i tre motioner.

I Folkpartiets partimotion 1997/98:Fi19 yrkande 19 föreslås att riksdagen inte godkänner vidgningen av ändamålet för det aktuella stödet. Motionärerna anser att en vidgning av ändamålet kan leda till att studenternas bostadsbehov inte kan tillgodoses.

Även Vänsterpartiet avvisar i sin partimotion 1997/98:Fi20 yrkande 41 vidgningen av stödet till att även omfatta ungdomsbostäder. Vänsterpartiet framhåller att man är emot särskilda bostäder för ungdomar. Vidare påpekas i motionen att ungdomsbostäder inte är något etablerat begrepp i befintliga regelsystem.

I motion 1997/98:Fi37 (m) föreslås att riksdagen skall avslå förslaget att inrätta ett nytt anslag för investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. Detta yrkande får förstås som att bidragsformen bör avvecklas helt, även i sin nuvarande form. Motionärerna framhåller bl.a. att bostadspolitikerna måste läggas om från produktions- till boendepolitik.

Bostadsutskottet vill anföra följande i frågan om en utvidgning av ändamålet för investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

Problemen för ungdomar att skaffa sig en egen bostad och etablera sig på bostadsmarknaden har uppmärksammats under en längre tid. I det läge med stor bostadsefterfrågan och snabbt stigande boendekostnader som präglade slutet av 1980-talet och början av 1990-talet var ungdomarna en utsatt grupp. Även under de senaste årens förändrade bostadsmarknad med ett stort antal lediga lägenheter i delar av landet har emellertid många ungdomar haft svårigheter att skaffa bostad. Under 1990-talet har kvarboendet i föräldrahemmet ökat. Orsakerna till detta är sannolikt flera. De senaste årens pressade ekonomiska läge för många hushåll är givetvis en av huvudförklaringarna. En omfattande ungdomsarbetslöshet har gjort att många ungdomar saknar de ekonomiska förutsättningarna för en egen bostad. En annan viktig förklaring är att bostadsutbudet inte är anpassat till ungdomars behov och önskemål. Många ungdomar efterfrågar i första hand små och billiga bostäder medan utbudet av lediga bostäder inte sällan ser annorlunda ut. Situationen varierar också starkt över landet. Speciellt i storstadsområdena och vissa högskoleorter har ånyo en mer allmän brist på bostäder uppkommit.

Det tilltagande problemet för ungdomar att etablera sig på bostadsmarknaden bekräftas av en rapport som Boverket nyligen överlämnat till regeringen. Enligt denna rapport gör 40 % av landets kommuner bedömningen att det är brist på lämpliga bostäder för unga, trots att det i mer än hälften av dessa kommuner finns ett överskott på bostäder. Det bör samtidigt framhållas att det på många orter har tagits initiativ för att minska problemen för ungdomar. Enligt studier som Boverket genomfört finns ett flertal goda exempel på kommuner och bostadsföretag som med lokalt anpassade projekt funnit bra lösningar för ungdomsboende. Det handlar såväl om nyproduktion som ombyggnad av befintliga bostäder eller nedlagda institutioner och andra byggnader. I flera fall har ungdomar engagerats på ett tidigt stadium av projektet och deltagit i både planeringen av bostäderna och vissa delar av byggnadsarbetet.

Det är mot den ovan i korthet beskrivna bakgrunden som regeringens förslag bör ses. Det är angeläget att stimulera tillkomsten av fler bostäder lämp-

liga för ungdomar. En rad olika lösningar på utformningen av ett sådant boende finns också framtagna. Utskottet vill i detta sammanhang kommentera vad som i v-motionen anförts om ungdomsbostäder. Motionärerna vänder sig mot att särskilda bostäder inrättas för ungdomar och framhåller att begreppet ungdomsbostad inte är entydigt definierat. Enligt utskottets mening bör inte heller några regler utarbetas för hur en bostad lämplig för ungdomar skall se ut. Behoven och önskemålen i fråga om bostaden varierar självklart även bland ungdomar. Inte heller bör ett rent kategoriboende för ungdomar eftersträvas. I de ungdomsbostadsprojekt som genomförts under senare tid har ett begränsat antal lägenheter lämpliga för ungdomar integrerats i vanliga bostadsområden. En strävan bör vara att stimulera tillkomsten av bostäder som kan tillgodose den lokala efterfrågan som finns i olika delar av landet.

Även vad i fp-motionen anförts om att ungdomsbostäder inte bör ges stöd, eftersom detta riskerar att minska stödet till studentbostäder, bör kommenteras. Utskottet anser att det är olyckligt att som motionärerna gör ställa två grupper med svårigheter att etablera sig på bostadsmarknaden mot varandra. Det kan också konstateras att gruppen studenter, som investeringsbidraget hittills inriktats på, i huvudsak utgör en del av ungdomsgruppen, som förslaget om det utvidgade stödet är avsett för.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker bostadsutskottet regeringens förslag om att investeringsbidrag skall få lämnas även för produktion av ungdomsbostäder. Det bör ankomma på regeringen att utforma de närmare villkor som bör gälla för stödet i enlighet med vad utskottet anför. Utskottet tillstyrker även förslaget om att ett nytt ramanslag A 12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. inrättas och anvisas 75 miljoner kronor för år 1998. Partimotionerna 1997/98:Fi19 (fp) yrkande 19 och 1997/98:Fi20 (v) yrkande 41 samt motion 1997/98:Fi37 (m) avstyrks.

Som framgått ovan har övriga regeringsförslag avseende tilläggsbudget för år 1998 inom utgiftsområde 18 inte i motioner eller vid utskottets beredning mött några invändningar. Riksdagen bör således godkänna att Statens geotekniska institut blir medlem i en ekonomisk förening för utveckling av programsystemet AutoGraf. Utskottet tillstyrker även att anslaget A 11 Bonusränta för ungdomsbosparande ökas med 1,4 miljoner kronor och att anslaget C 1 Länsstyrelserna m.m. ökas med 450 000 kr. Medlen till länsstyrelserna avses bli tilldelade Länsstyrelsen i Skåne län för särskilda tillsynsin-satser med anledning av bl.a. akrylamidutsläppet i Hallandsåsen år 1997.

Bostadsutskottet vill avslutningsvis erinra om att utskottet för närvarande bereder förslag framlagda i proposition 1997/98:119 Bostadspolitik för en hållbar utveckling och i motioner väckta med anledning av propositionen. Utskottet kan konstatera att den fortsatta beredningen av vissa förslag i den ekonomiska vårpropositionen inom andra utgiftsområden än det bostadsutskottet bereder, delvis blir beroende av riksdagens ställningstagande till utskottets betänkande med anledning av den bostadspolitiska propositionen. Utskottet syftar här främst på förslaget i vårpropositionen om finansiering av ett statligt bolag för övertagande av kommunala bostadsföretag m.m. (avsnitt 7.6.4). Den mer grundläggande frågan om ett sådant bolag bör bildas bereds för närvarande av bostadsutskottet. Även förslaget i vårpropositionen om att

inom utgiftsområde 25 på tilläggsbudget öka anslaget A 2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting torde delvis utgå från ett riksdagens bifall till förslag i den bostadspolitiska propositionen. Bostadsutskottets betänkande med anledning av denna proposition avses justeras den 26 maj och bli föremål för kammarbehandling den 5 juni 1998.

Stockholm den 12 maj 1998

På bostadsutskottets vägnar

Knut Billing

I beslutet har deltagit: Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Britta Sundin (s), Marianne Carlström (s), Rigmor Ahlstedt (c), Lars Stjernkvist (s), Stig Grauers (m), Erling Bager (fp), Lena Larsson (s), Owe Hellberg (v), Lilian Virgin (s), Inga Berggren (m), Per Lager (mp), Ulf Björklund (kd), Peter Weibull Bernström (m) och Lisbeth Staaf-Igelström (s).

Avvikande meningar

1. Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

Knut Billing (m), Stig Grauers (m), Inga Berggren (m) och Peter Weibull Bernström (m) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utskottet börjar med ”Problemen för” och slutar med ”1997/98:Fi37 (m) avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den principiella utgångspunkten för inriktningen av bostadspolitiken som redovisas i motion 1997/98:Fi37 (m). Det är således angeläget att styra över bostadspolitiken från produktionspolitik till boendepolitik. Detta innebär också att den nuvarande regeringens försök att påverka bostadsproduktionen med en rad olika bidrag bör avvisas. Inriktningen bör i stället vara att genom bl.a. en sund skattepolitik och en fortsatt avreglering ge förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad. Detta kan skapa goda förutsättningar för att såväl ungdomar som övriga hushåll skall kunna tillgoda sitt bostadsbehov på den reguljära bostadsmarknaden.

Med denna utgångspunkt finns inte skäl att tillstyrka regeringens förslag om att inrätta ett särskilt anslag för investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl. samt att vidga ändamålet för detta stöd. I enlighet med förslaget i m-motionen bör i stället bidragsformen även i sin nuvarande form snarast avvecklas.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1997/98:Fi37 (m) anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motionerna 1997/98:Fi19 (fp) yrkande 19 och 1997/98:Fi20 (v) yrkande 41 avstyrks.

2. Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

1997/98:BoU7y

Erling Bager (fp) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utskottet börjar med "Problemen för" och slutar med "1997/98:Fi37 (m) avstyrks" bort ha följande lydelse:

Investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter kom till för att möta ett ökat bostadsbehov till följd av högskoleutbyggnaden. Som framhålls i motion 1997/98:Fi19 (fp) har bristen på bostäder för studenter vid högskolor och universitet blivit ett stort problem på många orter. En ökad tillgång på bostäder lämpliga för studenter är nödvändig för att inte högskolesatsningen skall förhindras. De medel som står till förfogande för att stimulera tillkomsten av studentbostäder är emellertid begränsade. Det är mot denna bakgrund förvånande att regeringen nu föreslår att ändamålet för stödet skall vidgas till något som i praktiken riskerar att bli ett allmänt investeringsbidrag för bostäder. Detta skulle i sin tur leda till att utrymmet för stöd till studentbostäder kraftigt inskränks.

Utskottet anser mot denna bakgrund i enlighet med förslagen i motionerna 1997/98:Fi19 (fp) yrkande 19 samt 1997/98:Fi20 (v) yrkande 41 att det aktuella investeringsbidraget även i fortsättningen skall inriktas på stöd till studentbostäder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Däremot har utskottet inga invändningar mot att medel för stödet i sin nuvarande form förs upp på ett särskilt anslag under utgiftsområde 18. Motion 1997/98:Fi37 (m) avstyrks således.

3. Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

Owe Hellberg (v) anser att den del av bostadsutskottets yttrande som under rubriken Utskottet börjar med "Problemen för" och slutar med "1997/98:Fi37 (m) avstyrks" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet kan, som även påpekas i Vänsterpartiets partimotion, konstatera att innebörden i regeringens förslag om att utvidga ändamålet för det nuvarande stödet till studentbostäder är oklar. I propositionen anges endast att bidrag skall kunna utgå även till produktion av ungdomsbostäder. Någon vedertagen definition av begreppet ungdomsbostad finns inte i nuvarande regelsystem. Det får emellertid förutsättas att regeringens avsikt är att ge stöd till bostäder som endast är avsedda att upplåtas till ungdomar. Bostadsutskottet anser inte att denna form av kategoriboende bör stimuleras genom statligt stöd. Målsättningen bör i stället vara att alla typer av hushåll – även ungdomshushåll – skall ha råd att efterfråga en bostad i det vanliga bostadsbeståndet.

Bostadsutskottet anser således att regeringens förslag att utvidga ändamålet för investeringsbidraget för anordnande av bostäder för studenter bör avvisas. Utskottet har däremot inga invändningar mot att medel för stödet till studentbostäder i fortsättningen anvisas på ett särskilt anslag.

Vad utskottet ovan med anledning av Vänsterpartiets partimotion 1997/98:Fi20 yrkande 19 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen

till känna. Utskottets ställningstagande innebär att även vad som föreslagits i motion 1997/98:Fi19 (fp) yrkande 19 blir tillgodosett. Motion 1997/98:Fi37 (m) bör avslås av riksdagen. 1997/98:BoU7y